

Великобританія приділяє велику увагу підготовці здобувачів вищої освіти до здійснення проєктної діяльності. Особливостями реалізації проєктно-орієнтованих технологій в технічних закладах вищої освіти Великобританії є такі: «всепроєктність» змісту навчальних програм, починаючи з першого року навчання та закінчуючи випускною роботою; поступове ускладнення виконаних проєктів, збільшення часу на їх реалізацію: якщо на першому курсі студенти виконують один-два міні-проєкти в рамках окремих дисциплін протягом двох-трьох тижнів, то до третього курсу тривалість виконання проєкту збільшується до шести-семи тижнів, вони носять міждисциплінарний характер; відрізняються командною роботою.

Заклади вищої освіти Німеччини також завдяки активному впровадженню проєктної діяльності готують висококваліфікованих фахівців, які нестандартно мислять, нешаблонно вирішують інженерні завдання, створюючи сучасні продукти для виробництва. У системі вищої освіти цієї країни пріоритетним є науково-дослідний підхід. Проєктні технології також використовують, проте на їхнє виконання відводять менше часу, ніж, наприклад, в університетах Великобританії.

Проєктний метод у закладах вищої освіти Фінляндії розробляють насамперед для розвитку соціальних навичок здобувачів освіти, при цьому конкретні цілі та інструменти проєктної діяльності студенти мають право визначати самостійно.

В австралійських університетах проєктний метод використовують для набуття майбутніми фахівцями професійних навичок; а у процесі вибору проєктного інструментарію перевагу надають сучасним технологічним розробкам.

Аналіз проєктно-орієнтованих технологій, які використовують у закладах вищої освіти Західної Європи та США в цілому дозволяє зробити висновок, що незважаючи на особливості, властиві кожній освітній системі, є низка спільних характеристик, серед яких виділимо наявність професійно важливого завдання; організація командної роботи; провідна роль викладача не тільки як ідейного натхненника та консультанта, а й як зразка для наслідування; міждисциплінарний характер проєктів.

Література

1. Волошина О. В. Використання активних методів навчання при викладанні дисциплін педагогічного циклу / Оксана Волошина // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія- Вінниця, 2016. Випуск 48. – С. 13-16.
2. Європейські та вітчизняні тренди підготовки майбутніх учителів початкової школи: тезисна теорія та варіативна практика з е-навчанням : монографія / авторський колектив; за наук. ред. д. пед. н. Т. І. Мієр. Німеччина. Карлсруе. 2020. 250 с.

ВОРОНИНА-ПРИГОДІЙ ДАР'Я

Інститут професійної освіти НАПН України (м. Київ)

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ВИКЛАДАЧІВ ПРОФЕСІЙНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ У НІМЕЧЧИНІ

Викладач професійного навчального закладу (Berufsschullehrer) у Німеччині викладає предмети, що належать до певної галузі освіти, наприклад, соціальної роботи, торгівлі, сільського господарства або технологій. Отже, вони є експертами у професійній предметній області, а також у викладанні відповідної предметної області: технологія (Technik), ремесло (Handwerk), освіта (Pädagogik), економіка (Wirtschaft), природничі науки (Naturwissenschaften). Ринок праці у Німеччині, не дивлячись на достатній рівень заробітної плати (брутто: початкова – 3 500 €; середня – 4 043 €), характеризується підвищеним попитом на професію викладача професійного навчального закладу (ПНЗ) [1].

Традиційно викладач ПНЗ супроводжує молодих людей, зазвичай віком від 16 до 21 року, на їхньому шляху від школи до трудового життя. Вони підтримують їх у професійному навчанні, викладаючи їм практичні, професійні предмети. У багатьох федеральних землях викладачі ПНЗ також викладають загальноосвітні предмети. Це супутнє навчання відбувається для учнів або в рамках *блочного навчання* (Blockunterricht), або у визначені дні на тиждень в рамках *дуальної професійної освіти* (dualen Berufsausbildung) на додаток до *навчання на підприємстві* (betrieblichen Ausbildung). Викладач готує навчальні матеріали та передає технічні знання, пов'язані з професією, у чіткій та зрозумілій формі, а також готує учнів до теоретичних, письмових іспитів, супроводжує та консультує їх [2].

У ході порівняльно-педагогічного дослідження з виявлення спільних і відмінних рис у підходах до реалізації стратегії підготовки майбутніх викладачів закладів професійної освіти в країнах з різними моделями допрофесійної і професійної освіти, необхідно зосередити увагу на специфіці державного управління з розвитку педагогічних кадрів та їх наступного відходу на ринок праці й вступу в стабільні трудові відносини [3].

У системі освіти Німеччини існує декілька варіантів стати викладачем ПНЗ. Можна здобути професію традиційним шляхом, навчаючись на педагогічному факультеті, або ж отримати освіту викладача професійно-технічної школи.

За традиційною схемою підготовки, слід опанувати рядом дисциплін для отримання педагогічного ступеня. Навчання на бакалавраті триває шість семестрів, а потім ще чотири семестри на магістратурі. Після цьо-

го протягом чотирьох років проходить навчання, перш ніж приступити до стажування. Залежно від федеральної землі це триває від півтора до двох років. Стажування (Referendariat) – це період професійної підготовки, під час якого викладач проводить власні уроки на пробній основі в присутності наставника (вчителя). Наприкінці стажування складається другий державний іспит. Для цього претендент має провести по одному уроку з кожного предмета і скласти письмовий та усний іспити.

Існують також програми, які закінчуються першим державним іспитом. Навчання на них триває чотири-п'ять років, як і на бакалавраті та магістратурі. Потім необхідно закінчити підготовчу службу, яка веде до другого державного іспиту. Для того, щоб розпочати навчання, потрібен або загальний атестат про повну загальну середню освіту, або спеціальний атестат про повну загальну середню освіту. Також маючи підвищену кваліфікацію для вступу до технікуму (Fachhochschulreife), можна вивчати певні предмети в деяких землях, щоб стати викладачем ПНЗ. Можна також стати викладачем ПНЗ, не маючи педагогічної освіти. У Німеччині це стало можливим, оскільки існує нестача викладачів. Кожна федеральна земля встановила власні критерії для вступу на посаду викладача ПНЗ. В основному, розрізняють так званий «сторонній вступ» (Seiteneinstieg) і «бічний вступ» (Quereinstieg) на посаду викладача ПНЗ. Сторонній абітурієнт, це той, хто не навчався викладанню і не проходив стажування. Бічний абітурієнт, той хто змінює кар'єру, він, можливо, не вчився на викладача ПНЗ, але, тим не менш, пройшов стажування [4].

Існує практика отримання професії викладача ПНЗ без навчання. Для цього потрібен ступінь магістра і подальша однорічна заочна академічна підготовка в предметній області. Після цього потрібно пройти підготовчий етап. Щоб мати можливість вступити на професію таким шляхом, слід заздалегідь з'ясувати, в якій саме федеральній землі це можливо, оскільки такий спосіб здобуття професії існує не скрізь. Як правило, така можливість встановлена лише для тих предметів у ПНЗ, на які нещодавно не вистачало кваліфікованих абітурієнтів.

Отже, кожен, хто хоче стати викладачем у професійному контексті, повинен, як і будь-який інший викладач, попередньо закінчити курс навчання в педагогічному університеті або вищому закладі освіти прикладних наук. Як правило, там вивчається спеціальний курс навчання, наприклад, професія викладача професійної школи або професія викладача в професійно-технічних навчальних закладах, який спеціально готує до професійно-педагогічних викликів як викладача ПНЗ.

Однак у часи дефіциту викладачів кількість викладачів ПНЗ, які обирають цю професію з метою зміни кар'єри, також зростає. Зазвичай вони мають вищу освіту з певного предмета, часто вже мають кілька років професійного досвіду і повинні пройти подальше навчання в галузі педагогіки до або під час вступу на посаду викладача. Оскільки освіта, як відомо, належить до компетенції федеральних земель, у різних федеральних землях по-різному регулюються як навчальні програми, так і робота з абітурієнтами. До речі, це те саме, що й підготовча служба, також відома як стажування, яку випускники педагогічних спеціальностей для професійно-технічних навчальних закладів повинні проходити протягом 18-24 місяців після завершення навчання.

Література

1. Gehaltsspanne: Berufsschullehrer/-in in Deutschland. *GEHALT.de*. URL: <http://surl.li/murbw>.
2. Maier M. Berufsschullehrer werden: Ausbildung & Beruf. *myStipendium*. URL: <http://surl.li/murbz>.
3. Вороніна-Пригодій Д. А. Європейський досвід державно-приватного партнерства зі створення програм працевлаштування та зайнятості молоді *Інноваційна професійна освіта*. 2022. № 1 (2). С. 50-52. URL: <http://surl.li/murcl>.
4. Du hast ein Studium und Berufserfahrung. *Ministerium für Schule und Bildung des Landes Nordrhein-Westfalen*. URL: <http://surl.li/murcs>.

ГОМЕНЮК ДМИТРО

Інститут професійної освіти НАПН України (м.Київ)

ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА І НАВЧАННЯ РІЗНИХ КАТЕГОРІЙ ДОРΟΣЛОГО НАСЕЛЕННЯ

У сучасній економіці персонал, а особливо робітничий, є найціннішим капіталом будь-якого підприємства, передусім коли країна знаходиться у стані війни. Ринкові умови розвитку економіки актуалізували необхідність створення системи неперервного професійного навчання, спрямованого на задоволення потреб різних галузей економіки у робітничих кадрах певних професій, відповідно до сучасних вимог, технологічного рівня виробництва. Набули актуальності й проблеми формування кваліфікованих робітників нового типу, підготовки дорослих за монопрофесіями, перепідготовки робітничих кадрів з врахуванням їхнього перерозподілу між підприємствами, галузями, регіонами.

Проект Закону України «Про освіту дорослих» визначає правові, організаційні та економічні засади функціонування і розвитку системи навчання та освіти дорослих в Україні, створює умови для ефективної співпраці всіх заінтересованих сторін з метою реалізації права дорослої особи на навчання впродовж життя для задоволення її особистісних потреб з урахуванням пріоритетів суспільного розвитку та запитів економіки.